

KATONAI LOGISZTIKA

PARANCSNOKI ÉS TÖRZSHADIJÁTÉK TAPASZTALATAI

Dobó Péter, Baranyi Ferenc¹

Az MHP-ság éves felkészítési tervének megfelelően március hónapban az MHP-ság és középszintű vezető törzsek bevonásával parancsnoki és törzshadijáték került levezetésre.

A beállított téma modellezése során szerzett tapasztalatok az új szervezetek összekovácsolásán túl, a gazdasági környezetben bekövetkezett módosulások, a harceljárások változása a további logisztikai szervezési és tervezési feladatokra lényeges hatást gyakoroltak.

A teljesség igénye nélkül fogalmazódott meg cikkünk, melynek célja az általánosítható tapasztalatok közreadása.

A parancsnoki és törzshadijáték témája volt:

Az MH teljes készenlétbe helyezésének és a hadászati-védelmi hadműveletének előkészítése.

Célja volt:

- az MHP és a bevont törzsek gyakoroltatása a védelmi hadművelet előkészítésében;
- a létrehozott új parancsnokságok begyakoroltatása, összekovácsolásának biztosítása;
- az új szervezetű katonai szervezetek alkalmazási elveinek modellezése.

A fenti célkitűzések alapján került meghatározásra a hadijátékba bevont logisztikai szakmai állomány gyakoroltatási célja is.

¹ Dobó Péter vezérőrnagy, MH Anyagi-technikai főcsoportfőnök-helyettes, Baranyi Ferenc alezredes, MH ATFCSF-ség Hadműveleti és Kiképzési osztály, kiemelt főtiszt

MH parancsnokság szintjén:

- az MH ATFCSF-ség szolgálatfőnökségei hadászati, hadműveleti ismereteinek bővítése;
- a minősített időszak szakági feladatainak elemzése, a megszervezés gyakoroltatása;
- a készenlét fokozása, szakági feladatai gyakorlása a tervezés és együttműködés kérdéseiben;
- a védelmi hadművelet logisztikai biztosítása megtervezése, megszervezése kérdéseiben a jártasság növelése.

Hadtest és hadosztály szinten:

- a központi logisztikai biztosítási rendszerre alapozva az új struktúrájú logisztikai szervek működésének modellezése;
- a háborús szakutasítás tervezet előírásai alkalmazhatóságának vizsgálata;
- a vezetési rendszer változása miatt bekövetkezett módosítások alapján a munkacsoportok célszerű kialakítási rendjének vizsgálata;
- a csapatszintű szállítás centralizált és decentralizált megszervezésének vizsgálata;
- a biztosítási rendszerbe belépő új ellátási elemekkel való együttműködési kérdések tanulmányozása.

A kitűzött céljaink elérése érdekében több előkészítő rendezvényt és foglalkozást szerveztünk és vezettünk le. Ezek közül néhány fontosabb:

1.) Az MH ATFCSF hadászati-hadműveleti szakkiképzési csoportjában meghívott előadókkal elméleti felkészítést hajtottunk végre. *Ezen belül kiemelt figyelmet fordítottunk:*

- a hadműveleti előkészítés újszerű kérdéseire, elveire;
- a minősített időszak feladataira;
- a készenlét fokozása és az új harckészültségi rendszer összehangolására és ennek logisztikai biztosítására;

- a nemzetgazdasági szervekkel való együttműködés gyakorlatának elemzésére.

2.) A középszintű vezető szervek logisztikai főnökségeivel konzultációkat vezettünk le, ahol a háborús vezetési csoportosításokat, a kidolgozandó okmányok tartalmi, formai kérdéseit egyeztettük.

3.) A HM Védelmi Hivatal szervezésében Kecskeméten, a Bács-Kiskun megyei közgyűlés elnökének részvételével öt megye Védelmi Bizottsági titkáraival konzultáció és feladategyeztetés került végrehajtásra.

Gyakorlatilag a parancsnoki és törzshadijáték kezdetére néhány elvi kérdés kivételével felkészülésünket elvégeztük, **tisztázódtak azok a feszültségforrások**, amelyekkel a "tényleges" hadműveleti helyzetben külön is kellett foglalkoznunk.

Tisztázatlan volt és maradt is a hadijáték befejeztével az 1998-as hadrend alkalmazásának a szervek eltérő megközelítésében értelmezett harcértéke, a prognosztizált technikai, anyagi háttér, valamint a nemzetgazdasági teljesítő kapacitások kompatibilitásának megítélése.

Talán kevésbé érthetőek az előzőek, de egy ilyen jellegű feladatnál **nem elegendő csak a szervezeti keretek egységesítése, elengedhetetlenül szükséges a követelmények reális háttérének elemzése is**, ami egy perspektívikus szervezeti rendnél még csak fikció lehet (javító szervezetek, nemzetgazdasági infrastruktúra, stb.), mivel a háborús adattárak és számvetések a reális kapacitásokat tartalmazzák.

Hasznosítható tapasztalatok

A végrehajtott hadijáték összességében rávilágított arra, hogy az ilyen típusú feladatokra **szükség van, nem csak a törzsek összekovácsoltságának javítása érdekében, hanem hozzájárulnak a hadműveleti tervezés reálisabbá tételéhez, a tényleges anyagi-technikai helyzet számbavételének következtében kényszerűen megjelenő korlátok felismeréséhez, ezek feloldási útjainak és módjainak feltárásához.**

A hadijáték céljai között nem szerepelt a védelmi hadművelet konkrét megtervezése, megszervezése, megvívása előtti időszak feladatainak

tényleges kidolgozása, de ezeket az etápokot pontosan a logisztikai biztosítás feladatrendszerének egymásra épültsége miatt nem lehet kihagyni.

Itt olyanokra gondolunk, mint **az erők rejtett növelése, a készenlét fokozása, a felvonulás és ezen feladatokkal egyidőben megvalósuló folyamatok következetes végigjártása**, a folyamat akadályainak és következményeinek számbavétele, a reális helyzetértékelés és elhatározás meghozatala érdekében.

Különösen sok gondot okoz a logisztikai biztosítás rendszerében, annak reálfolyamatában a hadműveleti időugratás, ugyanis az anyagi-technikai (logisztikai) biztosítás időszakonkénti lépcsőfokai, egymásra épültségük miatt nem léphetők át és nem hagyhatók ki.

Vissza-visszatérő gond, hogy az idő rövidege miatt csak elnagyolva, a főbb összefüggések elemzésével foglalkozunk az adott hadműveleti feladat keretei között. Elfogadunk olyan eseményeket végrehajtottnak, mint a katonai szervezetek mogósítása, "M" összekovácsolási feladatok végrehajtása, a készenlét elérése, a felvonulás végrehajtása és az alkalmazási körletek elfoglalása.

Úgy gondoljuk, nem kell azt bizonyítani, hogy míg időben idáig eljutunk, mennyi olyan feladat, esemény következik be, amelyek alapjaiban megkérdőjelezhetik a béke helyőrségben előzetesen kialakított elgondolások, biztosítási rendszerek realitását.

Konkrét példával élve *a hadműveleti feladatban megfogalmazzuk, hogy a nemzetgazdasági igények kielégítése 4 hónappal a feltételezett hadműveleti idő előtt megkezdődtek és teljesítésük időarányos, a hadművelet kezdetére be is fognak fejeződni.* Már amikor ezt kényszerűségből megfogalmazzuk, tisztában voltunk azzal, hogy ez irreális beállítás, de nincs és nem is volt módunk lemodellezni, hogy akkor még lesz e lehetőség importra vagy sem, lesz e gyártókapacitás vagy sem.

Mégis, hogy induló adatok legyenek, kénytelenek vagyunk irreálisnak tűnő feltételezésekből kiindulni, míg ha időugratás nélkül végigjártuk az eseményeket, az akkori realitásokból kiindulva szerezhetnénk meg azokat a tapasztalatokat, *amelyek figyelmen kívül hagyása egy adott szituációban katasztrófát okozhat.*

Igen fontos tapasztalat, hogy a **Magyar Honvédség Parancsnoksága önállóan, a hiányzó anyagi háttér miatt nem tervezhet tevékenységet.** A gazdasági rendszer megváltozása, a törvényi szabályzók igénylik a *HM Védelmi Hivatal és a Megyei Közgyűlések illetékeseinek bevonását is* a tervezés és a logisztikai biztosítás végrehajthatósága érdekében.

A hadijáték bebizonyította az anyagi-technikai szolgálat területén a jelenlegi béke és háborús szervezeti keretek módosítási szükségességét:

- az előjárói megerősítés szükséges az alsóbb tagozatok részére, mivel ilyen szertvezetük nincs;
- felsőszintű vezető szerv csapatvezetési funkcióval foglalkozik;
- nemzetgazdasági kapcsolatokat kell fenntartani, de egy-két személyes szolgálatokkal ez nehezen megvalósítható.

A fentiekből logikusan következik, ha a megerősítésre szánt erők, eszközök az alkalmazókhoz vannak szervezve *kettős eredményt érünk el:*

- nincs szükség átalárendelésre;
- a felsőszintű vezetés feladatköréből a csapatvezetési funkció kikerül.

A készenlét fokozása csak abban az esetben valósítható meg a konkrét anyagi szükséglet megléte esetén is, ha azok (tároló, kiadó szervezetek) minimum az ellátandó szervezetekkel egyidőben, de jobb, ha előbb kerülnek feltöltésre, kiegészítésre.

Az "M" szakállomány minőségi biztosítása és a hadművelet legkülönbözőbb irányokba való kialakulásának eshetősége szükségessé teszi a meghagyás, a hadkiegészítés és a mozgósítás rendszerének hasonló tervezési, szervezési elvek szerinti megvalósítását. A nemzetgazdasági igények kielégítése csak akkor lehetséges, ha a fenti elveket következetesen alkalmazzuk, már a béke állapot időszakában a tervezésben, de különösen érvényt szerzünk ennek a végrehajtás során.

A felvonulás közlekedési biztosítása jelenlegi rendszeréből a nem kellő hatékonysággal működtethető *ellenőrző áteresztő pont századok ki-*

váltása szükségszerűen jelentkező igény. A rendelkezésre álló közúti komendáns erők szervezetileg ezen feladatnak megfelelnek, rendelkeznek mindazon feltétellel (diszpécser pontok, forgalomszabályzó őrsök, híradó erők és eszközök), amelyek biztosíthatják ezen feladat szervezett, feszes végrehajtását. **Ehhez az ellenőrző áteresztő pont századok létszámánál kisebb, béke állapotban felkészített közúti komendáns erők lennének szükségesek.**

A közúti mozgásokra a meglévő úthálózatból kijelölt katonai gépkocsiutak rendszerére, berendezésére, fenntartására is hatást gyakoroltak a MH középtávú átalakítása során bekövetkezett változások. A csökkentett szervezeti és létszámkeretek miatt kevesebb lehet a jól berendezett katonai gépkocsiút hossza, ezzel szemben nő a járőrözéssel felügyelt út nagysága. *A hagyományos központi és csapatutak rendszerében berendezésre kerülhetnek a csapatutak teljes hosszban, míg a központi tagozatban a felügyelet lesz a jellemző.*

Az anyagszállítások területén a vasút működőképességének megőrzése, a kirakó állomások működtetése meghatározóbbá vált a csökkentett közúti szállító kapacitások miatt. Ezek alkalmazása elsősorban a nagytömegű, homogén anyagfajták (műszaki, erődítési, lőszer és üzemanyag) területén lehet jelentős.

Újszerűen alkalmazhatók az **átrakó zászlóaljok**. Feladatrendszerük kiegészülhet - az átrakó körlet működéséig - a sérült technika gyűjtőhelyeken felhalmozott, elszállításra váró technikai eszközök berakó állomásokon történő berakásával.

A szállítási feladatok centralizált, decentralizált tervezési, szervezési módszere alkalmazását tovább kell vizsgálni. Bármely módszer alkalmazását is vizsgáljuk, az egyértelműen látszik, hogy *a szállító szakembereket* bármelyik tervezési folyamatot is vesszük figyelembe nem lehet nélkülözni.

A közlekedési biztosítás szerves részét képező csapat és anyagszállítás csak egységes rendszerben valósulhat meg. A feltételek megteremtése - szállítási ágazatok tárgyi és személyi szükségleteinek - tervezése, az úthálózat fenntartása, helyreállítása, a nemzetgazdasági erőforrások honvédségi célú felhasználása, a koordináció a felsőszintű vezető szerv felelősségével kell, hogy megvalósuljon.

Az anyagi biztosítás területén az új hadműveleti elvekhez és harcéljárásai módokhoz igazodva a jelenleg érvényben lévő - még a VSZ idejéből örökölt - hadi és felhasználási normákat át kell alakítani.

A honi területen végrehajtott tevékenységet, azok intenzitását is figyelembe véve újragondolandó **a készletképzés nagyságrendje is.**

A felhasználási normák és a készletképzés új alapokra helyezésének vezérgondolata lehet az adott csapat, adott feladatra történő önállósítása, anyaggal történő ellátása. A megalakítandó készlet nagyságát a következő feladatokat is figyelembe véve szükséges meghatározni, természetesen egy megbízható nagyságrendű tartalék készlet kialakításával.

Az anyagellátásban továbbra is meghatározónak tekinthetők - a raktárak számának várható csökkenése miatt - az anyagtároló és üzemanyag tároló kiadó körzetek. Ezekre az ellátás mellett jelentős szerep hárul a központi készletek széttelepítése érdekében is.

A technikai eszközök javítási rendszere átalakításra szorul. A csapattagozatban meglévő javító szervezeteket a helyszínen végrehajtható kisjavítások elvégzésére, a középjavítások 20-30 %-os végrehajtására kell felkészíteni.

A középjavítás át nem fogott részét és a nagyjavítást, teljes egészében a nemzetgazdaságra kell áterhelni, természetesen megteremtve ennek személyi és tárgyi feltételrendszerét.

Az eszközök javításának ilyen szükségszerű megosztása a javítóanyag-ellátásban is új problémákat vet fel. Béke állapotban csak az MH-ban használt technikai eszközök után felhalmozott javítóanyagból *el kell látni az igényeknek megfelelően a polgári javító bázisokat is,* melynek rendszere még nem kiforrott.

A nemzetgazdaságból biztosított technikai eszközök javítására az MH szervezetei sem szakállomány, sem javítóanyag tekintetében nincsenek felkészülve, várhatóan ezen eszközök kisjavítása is a nemzetgazdasági erőforrásokra terelődik át.

A klasszikus értelemben vett tagozatokon áthúzódó vontatási utak módosulnak. A szervezeti változás következtében vontatási utakat csak

a gépesített hadosztály tagozatban szükséges működtetni, a sérülttechnikai gyűjtőhelyről elszállítandó technika berakó állomásig.

Az egészségügyi biztosítás területén a segélynyújtás mérve közelebb került a csapatokhoz. A csapatszintű új egészségügyi szervezetek tevékenységének modellezése alapján lehetővé válik, hogy zászlóalj szintű egészségügyi szakaszoknál életmentő első orvosi segély, míg dandár szintű egészségügyi századoknál életmentő szakorvosi segély nyújtsunk a sérülteknek, ezzel is növelve a túlélés esélyeit.

A harcoló csapatok tevékenységi körzetének nagyságát figyelembe véve **az egészségügyi dandárt célszerű megosztva alkalmazni**, olyan igénnyel, hogy a szállítási távolságok ne nőjenek, de a telepített tábori intézetek a harctevékenységtől megbízható távolságban, biztonságosan tudjanak működni.

Mind-e mellett felvetődött az egészségügyi dandár szervezeti és működési rendje újragondolásának szükségessége, mivel az adott harctevékenységi területen az infrastuktúrától függően előtérbe kell helyezni *az egészségügyi szervezetek tábori jellegű elhelyezésével szemben a stacionér bázisokon történő működtetés feltételeinek megteremtését.*

A vezetési pontok rendszerének átalakítása, az anyagi-technikai főnökségek létszámának drasztikus csökkentése **alapjaiban módosította a logisztikai vezetést.**

Módosítani kellett a szárazföldi csapatoknál a hadtest és hadosztály szinten **a munkacsoportok összetételét, a funkciókat.** A váltásos munkarend bevezetésére egy-egy szolgálat területén (műszaki-technikai szolgálat, vegyvédelmi-technikai szolgálat, üzemanyag szolgálat, ruházati szolgálat, ételmezési szolgálat) nincs lehetőség.

A gépesített hadosztály szinten a tervező csoportok létrehozását nem teszi lehetővé a tervező alosztály kettő fős létszáma.

Kiemelkedő jelentőségű feladattá vált **az együttműködés megszervezése és folyamatos fenntartása.** Ezen tevékenységben markánsan két igény fogalmazható meg. Az egyik a belső ellátó, ellátandó szervezetek közti folyamatos együttműködés, a másik a külső nemzetgazdasági erőforrások igénybevitelével kapcsolatos feladatok tervezése és szervezése.

Az **elhelyezési szolgálat** beintegrálódása óta első ízben gyakoroltak a logisztikai vezető szervek ilyen összetételben. Figyelembe véve az elhelyezési szolgálat több irányú tevékenységét - a béke objektumok üzemeltetésének továbbvitele, lakásfenntartás, tábori elhelyezési szakanyagbiztosítás - **szükséges a háborús szervezetük felülvizsgálata**, módosítása, az úgynevezett "*elvonuló*" elhelyezési szolgálatok kialakítása.

A parancsnoki és törzshadijátékon felmerültek nem konkrétan a logisztikai biztosítás feladatkörébe tartozó egyéb kérdések is. Ilyen **az elhunytakkal** kapcsolatos tevékenységek átfogó vizsgálata. A jelenlegi szabályozás ezt az anyagi-technikai főnöki hatáskörbe utalja. A módosult szervezeti keretek (új szervezetek), mint a humán és lelkeszi szolgálat megjelenése, értelemszerűen felveti a hatáskörök és feladatok átrendezésének igényét, és az anyagi-technikai szolgálatok ezen feladat alóli mentesítését.

A parancsnoki és törzshadijátékon a vizsgálat tárgyát képezte **a háborús anyagi-technikai szakutassítás tervezet alkalmazhatósága**. A tapasztalatok egyértelműen igazolták, hogy az abban lefektetett elvek jók, alkalmazhatóak, természetesen a szervezeti változásokból adódó módosítások figyelembevételével.

Összességében megállapítható, hogy a parancsnoki és törzshadijáték levezetése jól szolgálta az átmenei időszakban is a törzsek, a logisztikai vezető szervek összekovácsolását. A tapasztalatok és azok feldolgozása rávilágított olyan korlátokra és szükségszerűen jelentkező problémákra, melyek megoldására a haderőátalakítás folyamatában számolnunk kell.